“Jo no mato ningú fent humor”

Autor: Alba Doral/,Diari d'Andorra
Data de publicació: 28-02-2018

“Jo no mato ningú fent humor i per això no pot ser delicte”. En Toni Albà també posa en dubte la història oficial sobre la mort (i la vida) d’en Cervantes i, de retop, la d’en Leonardo. El 21 de febrer del 2018 va ser entrevistat per l'Alba Doral al Diari d'Andorra arran de l'estrena de l'obra "Ossos".

L’actor català torna a trepitjar sòl andorrà, amb ‘Ossos’. Assegura que seguirà fent “bufonades” sense por a la censura. Això després de declarar davant el jutge per uns tuits. Toni Albà (Vilanova i la Geltrú, 1961) porta pràcticament quatre dècades treballant per escenaris i platós, sobretot com a humorista. Dijous inaugura la 52a Temporada de Teatre al Claror, amb Ossos: text de Sergi Pompermayer i Fermí Fernàndez per donar-se la rèplica. Però, tal com van les coses avui dia, es comença parlant de teatre i, és clar, s’acaba immers en la situació política. Entre altres raons, no sols perquè l’actor s’hagi manifestat activament en favor de la independència de Catalunya, sinó perquè un seguit de tuits li van reportar problemes amb la justícia, una causa encara pendent. Ho explica en aquesta entrevista.

Però comencem per ‘Ossos’: què ofereix a l’espectador?
Una miqueta de teatre de l’absurd. És una creació de Pilar Montoliu, que fins ara havia fet reportatges i documentals, com Desmuntant Leonardo, i tenia al cap produir una obra de teatre. Aquesta obra explica la troballa d’una caixa amb unes restes al convent de las Trinitarias [de Madrid], amb les inicials M. C. a la caixa. A l’obra hi ha dos gossos que recreen les figures de Don Quixot i Sancho Panza, i dos científics, que al més pur estil “castizo” intenten treballar el menys possible.

I al rerefons?
Aquesta necessitat de demostrar que els ossos són de qui es vol que siguin. És com quan troben una resta de dinosaure a Terol i es diu “el primer dinosaure era espanyol”, com si aleshores Espanya existís.

Cervantes, hi ha una teoria que el situa com un senyor de Xixona que va escriure ‘El Quixot’ en català.

Són teories que són aquí. Hi ha moltes coses que no se saben sobre ell. Però passa molt sovint que un personatge que forma part d'una cultura que no és la majoritària finalment l'Estat que secularment guanya terreny se la fa seva. Per què aquesta necessitat dels estats de demostrar que una cosa és seva? Per què aquesta necessitat de dir que la teva és la Constitució o la bandera més antiga? De dir "jo sóc l'original". Jo el que em pregunto és: com és possible que una literatura que va donar autors com Ramon Llull o Àusias March, de sobte, quan arriba el Siglo de Oro, desaparegui del tot? I tenim aquell Tirante el Blanco, que, quan finalment es va descobrir l'original als arxius del Vaticà, resulta que estava escrit en català.

El mateix es pot dir de les reivindicacions sobre un Cervantes o un Colon catalans, com les teories que impulsa l'Institut Nova Història.
Sí, també. Es tracta de fer recerca sobre les llacunes de la història. Per exemple: per què no se sap res sobre l'origen de Leonardo da Vinci? No és curiós que la seva figura sorgeixi precisament quan els papes són valencians, són els Borgia? No és curiós que l'escut de la casa porti també les quatre barres? Per què aquests secretismes? Per què hi ha quatre evangelis canònics i molts d'apòcrifs?

"Con la Iglesia hemos topado, amigo Sancho".
Hi ha tantes coses que es desenvolupen en funció dels interessos del moment! No sé si vau sentir el Juan Carlos Girauta dient que Portugal és Espanya. O un cap de la guàrdia civil assegurant que Andorra és Espanya. Home! que aprenguin una miqueta d'història!

L'humor està a l'alça. Però també s'ha convertit en un esport de risc, oi?
Jo intento fer la meva feina el millor que puc. Però és cert que estem vivint uns moments tremendos ara mateix, amb humoristes, tuiteros, dibuixants, un que portava un nas de pallasso... imputats per l'Estat Espanyol. És que estan bojos! Jo pretenc fer riure, fer pensar, jo no mato ningú fent humor, i per això no pot ser mai delicte. L'humor ens ajuda a fotre'ns de nosaltres mateixos. Sense això no pot existir una cultura.

El problema és posar en qüestió el poder i les 'sagrades essències de la pàtria'.
Sí, però si Catalunya fos un Estat segurament també me'n fotria. Segur que trobaria l'essència del botiguer, del senyor Esteve que esgarrapa quatre monedes. És com fem al Polònia, que ens en fotem dels uns i dels altres perquè sigui just. És la gràcia del bufó: repartir bastonades aquí i allà.

En quin moment està la seva causa judicial?
Doncs ara mateix ja he fet la declaració i a veure si ho arxiven o va a judici. Està en fase d'instrucció. Però he de dir que no els tinc gens de por. No els pots tenir por o ja els estàs donant avantatge. Jo de por no n'he tingut mai, perquè crec en la llibertat d'expressió i en el fet d'exercir-la sense cap tipus de censura. Porto 38 anys al teatre, fent rodolins i bufonades i ara no pararé. No tinc gens de por, i això que també he rebut insults i fins i tot amenaces de mort.

Ens estem tornant bojos?
El que passa és que hi ha ferides que mai no s'han tancat. A Europa, després de les guerres, es van fer actes de reconeixement als difunts, a tots; actes de desgreuge a les víctimes del nazisme, de rescabalament i reconciliació. A l'Estat Espanyol, país amb més fosses comunes que Cambodja, estem encara vivint sota el règim del 1978, imposat per un dictador, i allò que no s'ha tancat ha deixat un nus a l'ànima.

Ha fet les paus amb Carmen Machi?
Jo sí. Jo l'adoro. La considero una actriu amb molt de talent. Només em vaig queixar que va signar un manifest que mentia sobre els meus, la meva tribu, el meu país. La meva teoria –i he confirmat que és certa– és que el va signar llegint-lo sols en diagonal, amb algú que l'atabalava. Em va saber greu perquè hi havia d'altres amics meus, com Pepe Viyuela. Jo no ho hauria fet.

El sector cultural està dividit, a Catalunya, arran del procés?
A Catalunya tothom està molt unit, més que mai. I organitzat. Sobretot perquè ara s'està atacant l'essència: la immersió lingüística a l'escola havia funcionat tan bé que és absurd que se n'intenti fer un problema identitari on no n'hi havia. Però alguns volen que tornem al 1975 i anar-nos donant engrunes durant quaranta anys més. Ja no hi estem disposats.

Sap que aquí recuperem el Festival de Pallasses? El dia 8 estarà al costat de la reivindicació femenina?
Sí, ho sé. Sempre he dit que admiro la dona. I si hi ha un déu del riure, és femení. Per descomptat que al segle XXI s'ha d'acabar amb aquesta injustícia secular segons la qual la brutalitat sempre guanya.

Alba Doral

https://www.diariandorra.ad/noticies/entrevista/2018/02/21/no_mato_ningu_fent_humor_per_aixo_mai_no_pot_ser_delicte_127074_1132.html